

**UCHWAŁA NR XXXIV/301/20
RADY MIEJSKIEJ W ŚWIĘTOCHŁOWICACH**

z dnia 21 grudnia 2020 r.

**w sprawie przyjęcia i realizacji Świętochłowickiego Programu Działań na Rzecz Osób
z Niepełnosprawnościami na lata 2021-2028**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn.zm.) w związku z art.92 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2020 r. poz. 920), art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.)

Rada Miejska uchwala co następuje:

- § 1. Przyjmuje się do realizacji Świętochłowicki Program Działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2021 - 2028 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Świętochłowice.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej
w Świętochłowicach

Zbigniew Nowak

Załącznik do uchwały Nr XXXIV/301/20
Rady Miejskiej w Świętochłowicach
z dnia 21 grudnia 2020 r.

Świętochłowski Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2021-2028

ŚWIĘTOCHŁOWICE 2021 WSTĘP

Delegację do opracowania niniejszego programu zawiera art. 35a ust.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (tekst jedn. Dz. U. 2020 poz. 426), który określa, iż do zadań powiatu należy: opracowanie i realizacja, zgodnych z przyjętą powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie: rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Świętochłowski Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych, zwany dalej Programem, jest dokumentem określającym i koordynującym działania w zakresie polityki socjalnej powiatu, ukierunkowanym na problemy osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej.

Program ma charakter otwarty. Z uwagi na zmieniające się warunki, potrzeby i oczekiwania osób niepełnosprawnych, dopuszcza się możliwość wprowadzania zmian w zakresie nowych obszarów działań oraz włączenia nowych adresatów programu.

Program stanowi podstawę do opracowywania i realizacji programów celowych na rzecz osób niepełnosprawnych i pozyskiwania dodatkowych środków finansowych z: PFRON, budżetu państwa, środków Unii Europejskiej - na realizację tych programów.

Specyfika potrzeb i oczekiwań osób niepełnosprawnych wymaga inicjowania i realizowania wielu działań, które chronią te osoby przed bezradnością, stwarzają im warunki do rozwoju, motywują do aktywności i zaradności urzeczywistniają zasadę wyrównywania szans i integracji osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem. Prowadzenie działań skierowanych do osób niepełnosprawnych wpływa na zwiększenie ich aktywności. Działania te, zarówno z zakresu rehabilitacji społecznej jak i zawodowej oraz zmian mentalnych i postrzegania samych siebie zdecydowanie wpływają na polepszenie ich funkcjonowania w społeczeństwie.

Osoby niepełnosprawne, jak też ich rodziny, stanowią część lokalnej społeczności. Wymagają zatem tworzenia odpowiednich warunków do aktywnego życia. Uczestniczenie osób niepełnosprawnych w życiu społecznym zależy zarówno od nich samych, jak i od społeczeństwa tworzącego warunki, w których te osoby żyją i znajdują swoje miejsce.

Nie ma jednej, uniwersalnej definicji niepełnosprawności. Światowa Organizacja Zdrowia przyjmuje, że do osób niepełnosprawnych zaliczają się osoby, z długotrwałą obniżoną sprawnością fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, która w interakcji z różnymi barierami może ograniczać ich pełne i efektywne uczestnictwo w życiu społecznym na równych zasadach z innymi obywatelami.

Ostatnie pełne dane dotyczące liczby osób niepełnosprawnych w Polsce pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku. Na potrzeby Spisu zbiorowość osób niepełnosprawnych została podzielona na dwie podstawowe grupy:

- 1) **osoby niepełnosprawne prawnie** tj. takie, które posiadały aktualne orzeczenia wydane przez organy do tego uprawnione,
- 2) **osoby niepełnosprawne biologicznie** tj. takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych stosownie do swojego wieku.

Według jego wyników liczba osób niepełnosprawnych w 2011 roku wyniosła 4,7 mln osób (12,2% ogółu ludności kraju), w tym 3,1 mln osób posiadało prawne potwierdzenie niepełnosprawności.

Liczbę osób z niepełnosprawnościami zamieszkujących miasto Świętochłowice jest ciężko oszacować. Wynika to z faktu, iż spora część takich osób była orzekana przez inne organy orzecznicze m.in. komisje lekarskie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Komisje Inwalidztwa Zawodowego, komisje lekarskie Krajowych Rolniczych Ubezpieczeń Społecznych itd. Ponadto nie mamy informacji ile z osób orzekanych w naszym Zespole na przestrzeni ostatnich 18 lat zmarło lub też zmieniło miejsce zamieszkania.

W latach 2018 – 2020 (stan na 30.09.2020 r.) wpłynęło do Miejskiego Zespołu do Spraw Orzekania w Świętochłowicach 3358 wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, a w tym (wyłączając orzeczenia negatywne oraz odmowy):

- 463 osoby w wieku do 16 roku życia z zaliczeniem do osób niepełnosprawnych,
- 834 osób zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności,
- 1378 osób zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności,
- 627 osób zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

We wskazanym wyżej okresie Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności wydał 161 orzeczeń o niepełnosprawności dla osób w wieku 16 – 25 lat, 289 orzeczeń dla osób w wieku 26-40 lat, 1015 orzeczeń w wieku 41- 60 lat i 1374 orzeczenia dla osób w wieku 60 lat i więcej oraz 1427 orzeczeń dla kobiet i 1412 orzeczeń dla mężczyzn.

MIEJSCE REALIZACJI PROGRAMU:

- Miasto Świętochłowice.

ADRESACI PROGRAMU:

- osoby niepełnosprawne,
- rodziny z osobami niepełnosprawnymi,
- organizacje pozarządowe zrzeszające osoby niepełnosprawne i działające na ich rzecz,
- instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych,
- pracownicy administracji samorządowej,
- administratorzy obiektów użyteczności publicznej,
- pracownicy jednostek pomocy społecznej,
- pracownicy placówek oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych,
- pracodawcy,
- mieszkańcy Świętochłowic.

KOORDYNATOR PROGRAMU:

- Prezydent Miasta

PARTNERZY PROGRAMU:

- Urząd Miasta,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności,
- Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Lokalowej,
- Pełnomocnik Prezydenta ds. Osób Niepełnosprawnych,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Centrum Integracji Społecznej,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej,
- Środowiskowy Dom Samopomocy,

- Domy Pomocy Społecznej,
- placówki oświatowe i opiekuńczo-wychowawcze,
- placówki systemu ochrony zdrowia,
- organizacje pozarządowe i stowarzyszenia,
- pracodawcy,
- instytucje kultury,
- kluby sportowe,
- inne podmioty

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU:

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Miasto Świętochłowice,
- dotacje i subwencje budżetowe,
- środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej,
- środki Funduszu Pracy,
- środki będące w dyspozycji instytucji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- fundusze prywatne i pozyskane od sponsorów,
- inne źródła finansowania

CEL PROGRAMU

Celem Miejskiego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest podniesienie świadomości społecznej o problemach niepełnosprawnych mieszkańców Świętochłowic, a także zapewnianie im godnego i możliwie pełnego i równoprawnego uczestnictwa w życiu społecznym. Jednym z zamierzeń Programu jest dążenie do stworzenia systemu, w ramach którego działania na rzecz osób niepełnosprawnych będą miały spójny charakter.

Program wyznacza kierunki działań jakie powinny być podjęte aby działania na rzecz osób niepełnosprawnych zapewniły im godne i aktywne życie, a także pomoc była dostosowana do rzeczywistych potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności. Działania zawarte w Programie zmierzają do aktywizacji osób niepełnosprawnych w życiu zawodowym, społecznym, kulturalnym, sportowym oraz rekreacji i turystyce. Program ma na celu podjęcie także działań, które podniosą świadomość osób niepełnosprawnych w zakresie przysługujących im praw, eliminacji zjawiska niechęci czy wrogości do osób niepełnosprawnych, które są częstą przyczyną ich społecznej alienacji.

CEL GŁÓWNY: Wzmocnienie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Kształtowanie postaw prospołecznych sprzyjających kreowaniu środowiska przyjaznego osobom niepełnosprawnym.
2. Integrowanie i inicjowanie działań różnych podmiotów w zakresie wzmocnienia, wsparcia i uczestnictwa społecznego osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
3. Likwidacja barier funkcjonalnych i w komunikowaniu się, dająca możliwość równoprawnego uczestnictwa osobom niepełnosprawnym w życiu społecznym.
4. Wzmocnianie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.
5. Poprawa dostępności i wyrównanie szans edukacyjnych osób niepełnosprawnych.
6. Rehabilitacja zdrowotna, profilaktyka i edukacja w zakresie rehabilitacji i przeciwdziałania niepełnosprawności.
7. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w zakresie warunków mieszkaniowych.

8. Udział osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym, rekreacji, turystyce i sporcie.

CEL SZCZEGÓŁOWY nr 1: Kształtowanie postaw prospołecznych sprzyjających kreowaniu środowiska przyjaznego osobom niepełnosprawnym.

ZADANIA:

1. Inicjowanie działań informacyjno – edukacyjnych kampanii mających na celu zwiększenie świadomości społecznej w zakresie problematyki niepełnosprawności.
2. Promowanie i prezentacja osiągnięć artystycznych, sportowych, naukowych i zawodowych osób niepełnosprawnych.
3. Promowanie i organizacja imprez integracyjnych.
4. Współpraca podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym.
5. Prowadzenie poradnictwa, doradztwa na temat potrzeb i problemów osób niepełnosprawnych.
6. Wspieranie działań z zakresu integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

CEL SZCZEGÓŁOWY nr 2: Integrowanie i inicjowanie działań różnych podmiotów w zakresie wzmacniania, wsparcia i uczestnictwa społecznego osób niepełnosprawnych i ich rodzin/opiekunów.

ZADANIA:

1. Udostępnianie materiałów informacyjnych dotyczących ofert pomocy dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin/opiekunów.
2. Podnoszenie jakości usług skierowanych do osób niepełnosprawnych i ich rodzin/opiekunów.
3. Rozwój usług wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin/opiekunów m.in.: opieka wytchnieniowa lub inne usługi okresowego wsparcia, usługi asystenckie, usługi opiekuńcze, poradnictwo w tym psychologiczne.
4. Tworzenie placówek wsparcia dziennego i całodobowego dla osób niepełnosprawnych.
5. Podnoszenie kwalifikacji pracowników w zakresie obsługi osób niepełnosprawnych.
6. Konsultowanie z Powiatową Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych działań dotyczących pomocy dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
7. Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
8. Wspieranie organizacji imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych dla osób niepełnosprawnych.
9. Współpraca oraz dążenie do lepszej wymiany informacji międzyinstytucjonalnej w zakresie działań na poziomie powiatu dotyczących problematyki osób niepełnosprawnych .
10. Wspieranie i promowanie działań na rzecz rozwoju wczesnej rehabilitacji, jej kompleksowości i ciągłości.

CEL SZCZEGÓŁOWY nr 3: Likwidacja barier funkcjonalnych i w komunikowaniu się, dająca możliwość równoprawnego uczestnictwa osobom niepełnosprawnym w życiu społecznym.

ZADANIA:

1. Inicjowanie działań zmierzających do usuwania przeszkód utrudniających uczestnictwo w życiu społecznym osób niepełnosprawnych.
2. Podejmowanie działań zwiększających dostęp do technologii informatycznej.
3. Systematyczne usuwanie barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej (m.in. urzędach, placówkach edukacyjnych, placówkach systemu ochrony zdrowia).
4. Likwidacja barier transportowych m.in. poprzez zakup środków transportu dostosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych dla jednostek organizacyjnych powiatu, organizacji pozarządowych i innych podmiotów świadczących usługi dla osób niepełnosprawnych.
5. Świadczenie usług transportu specjalistycznego do przewozu osób niepełnosprawnych.

6. Podejmowanie działań mających na celu rozwój i modernizację komunikacji publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych.

7. Realizacja zadań i programów dofinansowanych m.in. ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

CEL SZCZEGÓŁOWY nr 4: Wzmacnianie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

ZADANIA:

1. Promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy.
2. Informowanie pracodawców o prawnych możliwościach zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
3. Wzmocnienie usług pośrednictwa pracy.
4. Wspieranie i promowanie samozatrudnienia osób niepełnosprawnych.
5. Wspieranie udziału osób niepełnosprawnych m.in.: w stażach, szkoleniach, kursach zawodowych i pracach interwencyjnych.
6. Wspieranie tworzenia miejsc pracy przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.
7. Stworzenie możliwości osobom niepełnosprawnym do podnoszenia swoich kwalifikacji poprzez udział w projektach i programach.
8. Wspieranie przedsięwzięć mających na celu podnoszenie kwalifikacji osób niepełnosprawnych.
9. Wspieranie w utrzymaniu aktywności zawodowej przez zapewnienie opieki nad osobą zależną od osoby niepełnosprawnej.
10. Zapobieganie i zmniejszenie zjawiska dyskryminacji na rynku pracy z uwagi na ograniczenia zdrowotne i niepełnosprawność.

CEL SZCZEGÓŁOWY nr 5: Poprawa dostępności i wyrównanie szans edukacyjnych osób niepełnosprawnych.

ZADANIA:

1. Dostosowanie placówek edukacyjnych działających na terenie powiatu do indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych.
2. Podejmowanie działań mających na celu wyrównywanie szans w dostępie do edukacji na poziomie przedszkolnym, podstawowym, ponadpodstawowym i wyższym.
3. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie ilości klas i grup integracyjnych w szkołach na terenie powiatu.
4. Pomoc osobom niepełnosprawnym w zdobywaniu wykształcenia na poziomie wyższym.
5. Wspieranie innowacyjnych rozwiązań edukacyjnych na rzecz osób niepełnosprawnych.

CEL SZCZEGÓŁOWY nr 6: Rehabilitacja zdrowotna, profilaktyka i edukacja w zakresie rehabilitacji i przeciwdziałania niepełnosprawności.

ZADANIA:

1. Inicjowanie działań zapewniających dostęp do usług opieki zdrowotnej, w tym do rehabilitacji zdrowotnej.
2. Stworzenie bazy informacyjnej o usługach opieki zdrowotnej, rehabilitacyjnych i terapeutycznych dostępnych dla osób niepełnosprawnych.
3. Współpraca z podmiotami prowadzącymi działalność medyczną w zakresie usług świadczeń zdrowotnych, rehabilitacyjnych, profilaktycznych i zapobiegania niepełnosprawności.
4. Koordynowanie działań o charakterze medycznym i społecznym, w tym współpracy z podmiotami świadczącymi usługi psychologiczne i psychiatryczne.
5. Udział w programach zwiększających dostępność do świadczeń zdrowotnych dla osób niepełnosprawnych.

6. Organizowanie szkoleń dla personelu placówek opieki zdrowotnej dotyczących aspektu niepełnosprawności i jej społecznego charakteru.

7. Likwidacja barier w placówkach opieki zdrowotnej.

8. Promocja zdrowego stylu życia osób z niepełnosprawnościami dzięki profilaktyce i rehabilitacji.

9. Poprawa dostępności do rehabilitacji zdrowotnej poprzez udział w programach i projektach dedykowanych osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom/opiekunom.

10. Utworzenie i prowadzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego lub medycznego.

CEL SZCZEGÓŁOWY nr 7: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w zakresie warunków mieszkaniowych.

ZADANIA:

1. Zapewnienie, a także tworzenie lokali mieszkalnych przystosowanych dla osób z niepełnosprawnościami z mieszkaniowego zasobu Gminy.

2. Zapewnienie, a także tworzenie lokali socjalnych przystosowanych dla osób z niepełnosprawnościami z mieszkaniowego zasobu Gminy.

3. Systematyczne usuwanie barier architektonicznych w budynkach mieszkalnych i mieszkaniach indywidualnych, w których mieszkają osoby niepełnosprawne.

CEL SZCZEGÓŁOWY nr 8: Udział osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym, rekreacji, turystyce i sporcie.

ZADANIA:

1. Zapewnienie dostępności oferty kulturalnej (teatry, kina, muzea, biblioteki i inne placówki kulturalne) dla osób z niepełnosprawnościami

2. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym udziału i odbioru wydarzeń kulturalnych poprzez dostosowanie ich (zastosowanie metod komunikacji) do potrzeb tych osób (np. tłumaczenie na język migowy, audiodeskrypcja, audiobooki, eksponaty dotykowe itp.).

3. Zapewnienie dostępności obiektów kulturalnych dla osób z niepełnosprawnościami.

4. Promocja idei dostępności wśród osób i podmiotów prowadzących działalność kulturalną.

5. Tworzenie warunków wspierających artystów z niepełnosprawnościami.

6. Zapewnienie dostępności oferty sportowej dla osób niepełnosprawnych.

7. Zapewnienie dostępności obiektów sportowych dla osób z niepełnosprawnościami.

8. Promocja i tworzenie warunków do uprawiania sportów przez osoby niepełnosprawne.

9. Organizowanie spartakiad i olimpiad specjalnych dla osób niepełnosprawnych.

10. Wspieranie działalności klubów sportowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

11. Wspieranie sportowców z niepełnosprawnościami.

12. Inicjowanie i promocja oferty turystycznej dla osób z niepełnosprawnościami.

13. Organizowanie imprez turystycznych dla osób niepełnosprawnych.

14. Wspieranie działalności turystycznej dla osób niepełnosprawnych.

WDRAŻANIE I MONITORING PROGRAMU

WDRAŻANIE PROGRAMU:

Program jest dokumentem perspektywicznym, którego założeniem jest nakreślenie kierunków działań Miasta Świętochłowice w obszarze szeroko rozumianej problematyki osób niepełnosprawnych.

Biorąc pod uwagę fakt, że w trakcie kilkuletniego trwania Programu mogą zmieniać się formy działania, będzie możliwość modyfikowania zadań w ramach poszczególnych priorytetów, oraz wskazywanie nowych inicjatyw, które będzie podejmować Gmina w ramach działań na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych.

MONITORING PROGRAMU:

Nadzór nad realizacją Programu sprawuje Prezydent Miasta.

Monitoring Programu będzie stałym i ciągłym procesem obserwacji ilościowych i jakościowych zmian mierników, mającym na celu zapewnienie informacji na temat skuteczności podejmowanych działań oraz ich zmianę w przypadku rozbieżności pomiędzy założeniami, a rezultatami. Poprzez ustalenie zasad procesu monitoringu, zapewniona zostanie bieżąca i etapowa kontrola realizacji Programu.

Głównym narzędziem monitoringu Programu będą coroczne sprawozdania z realizacji harmonogramów działań na rzecz osób niepełnosprawnych za dany rok kalendarzowy. Dzięki analizie porównawczej, dokonuje się oceny osiągniętych rezultatów oraz określenie stopnia wykonania poszczególnych zadań, jak również oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a osiągniętymi rezultatami.

Bieżące działania podejmowane w ramach monitoringu Programu dadzą obraz postępu w realizacji poszczególnych przedsięwzięć. Natomiast w perspektywie długofalowej monitoring umożliwi obserwację dynamiki realizacji celów oraz zmian strukturalnych.

ZAKOŃCZENIE

Realizacja działań na rzecz osób niepełnosprawnych podejmowanych przez Miasto Świętochłowice powinna być kompleksowa i interdyscyplinarna, ułatwiająca osobom niepełnosprawnym pełnoprawne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym.

Podjęte działania umożliwią utworzenie grup wsparcia, zwiększą samodzielność środowiska, wpłyną na wzrost poziomu wykształcenia, a co za tym idzie na podwyższenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych oraz uwrażliwią społeczeństwo na problemy tego środowiska.

Podstawą realizacji programu jest skonkretyzowanie działań na rzecz osób niepełnosprawnych przez administrację samorządową i organizacje pozarządowe, w tym zwłaszcza organizacje zrzeszające osoby niepełnosprawne, co pozwoli na eliminację przypadkowości działań.

Na bazie Programu mogą powstać projekty mające na celu realizację ujętych w nim zadań oraz może on stanowić podstawę do aplikowania o środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, budżetu państwa czy funduszy Unii Europejskiej przez organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, fundacje, instytucje działające w sferze pomocy społecznej, placówki systemu ochrony zdrowia, instytucje kultury oraz samorząd terytorialny. Dlatego też wyznaczone cele dotyczące proponowanych działań obejmują wszystkich partnerów Programu i realizowanych przez nich działań.